

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/L. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste pošitine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠIČ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvu Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica,
II. drž. gimn. (Bpl.)

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarjano naročnino glase in re. vseh vrst je in 2:50 od petih ratni davek pošt. ček. ur. 11.197.

Vzpored zborovanja IV. pokrajinske skupščine UJU poverjeništvu Ljubljana.

V zmislu čl. 18. Pravil UJU in § 15. Poslovnika UJU poverj. Ljubljana, sklicuje se IV. pokrajinska skupščina UJU poverj. Ljubljana

na 8. in 9. julija 1924 v Krškem.

Dne 8. julija v torek:

I. Ob pol 10. uri dopoldan seja širjega sosveta z odseki v sokolski dvorani:

1. Izročitev došlih predlogov, resolucij itd. odsekom.
2. Pomnožitve odsekov z delegati po čl. 21. e) poslovnika.
3. Skupno posvetovanje širjega sosveta z odseki.

II. Seje odsekov se začno takoj po seji širjega sosveta in se nadaljujejo popoldan. Odseki zborujejo v šoli.

ZBOROVANJE ODSEKOV.

Odseki bodo poleg došlih predlogov razpravljali o sledečih vprašanjih:

1. Narodno - prosvetni odsek: Organizacija šolskih odrov in naših knjižnic. Referent tov. E. Tiran.
2. Odsek za obmejno šolstvo in neodrešeno ozemlje: Položaj obmejnega šolstva in nujni koraki za odpravo. Referent tov. A. Hren, Studenci pri Mariboru.
3. Tiskovni odsek: Naš tisk in naše naloge za osvojitve javnega mnenja. Referent tov. Iv. Dimnik, urednik »Učit. Tov.«
4. Gospodarski odsek: Naše gospodarske ustanove in moralna podpora s strani organizacije. Referent tov. R. Grum iz Ljubljane.
5. Kulturno pedagoški odsek: Organizacija kulturnega gibanja našega stanu. Referent tov. Fr. Martinc iz Št. Janža pri Ptujju.
6. Odsek za naraščaj: Vzgoja našega stanovskega naraščaja za izvenično delovanje učiteljstva. Referent tov. Andr. Škulj iz Ljubljane.
7. Obrambno - pravni odsek: Posebni disciplinarni predpisi za učiteljstvo, po čl. 170. in posebno ocenjevanje po čl. 72. uradniškega zakona. Referent tov. H. Šumer in tov. A. Gnus.
8. Stanovsko in šolsko-politiški odsek: Najnujnejše smernice za poslovanje naše organizacije. Referent tov. R. Dostal, strokovni tajnik.

Vsi delegati in predsedniki društev imajo pravico in dolžnost udeleževati se razprav v odsekih, pravico glasovanja pa imajo v odseku samo stalni člani odsekov, ki so natisnjeni zadaj in pomnoženi člani odsekov po točki 1. 2. gorenjega dnevnega reda.

Pozivamo vse delegate, da za časa zborovanja odsekov sodelujejo v kateremkoli odseku in tako pozitivno izrabijo čas na skupščini

III. Ob pol 16. uri (1/24. uri popoldan) točno se prične v sokolski dvorani.

ZBOROVANJE DELEGACIJE.

1. Otvoritev in overovljenje delegatov.
2. Poročilo poverjenikovo. Poroča poverjenik tov. Luka Jelenc.
3. Poročilo tajnikovo. Poroča strokovni tajnik tov. Rudolf Dostal.
4. Blagajnikovo poročilo: a) račun, b) proračun. Poroča glavni blagajnik tov. Mirko Fegic.
5. Poročila odsekov: Poročajo načelniki odsekov.
6. Resolucije za pokrajinsko skupščino dne 9. julija. Sestava odseka za redakcijo smernic.
7. Nasveti.

Dne 9. julija v sredo:

POKRAJINSKA SKUPŠČINA.

Začetek točno ob 10. uri v sokolski dvorani.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine.
2. Nadzorstvo in nadzorniki osnovnih in meščanskih šol. — Poroča tov. Ljudevit Potočnik.
3. Delo učiteljstva na polju združništva. — Poroča združni ravnatelj gosp. Janko Lesničar.
4. Resolucije.

UJU poverjeništvu Ljubljana:

Luka Jelenc,

poverjenik.

Mirko Fegic, glavni blagajnik.

Rudolf Dostal, strokovni tajnik.

Opomba: Predlogi, resolucije in nasveti se morajo poslati poverjeništvu najmanj 3 dni pred zborovanjem delegacij.

A. LUNAČEK, Št. Rupert:

V boj za odpravo krivic in dosego pravic šolskim voditeljem!

Znano Vam je, da se imamo za vse, kar smo do sedaj dosegli, zahvaliti le naši organizaciji UJU in neprestanemu delu in borbi njenega vodstva, in da le združeni in sodelujoči pod njenim okriljem še dosežemo, kar nam gre po vsej pravici: dokončno izboljšanje materialnega stanja in pravnega položaja, utrdimo ugled, dosežemo splošni procvit šolstva in s tem narodovo blagostanje. V preteklost že spada njen uspeh, da so ženske učne moči popolnoma izenačene z moškimi, v sedanost pa pridobitev pravic otroškim vrtnaricam in deloma učiteljicam ženskih ročnih del. Nadaljuje se še borba za popolne njih pravice, za enakost draginskih doklad in stanarine poročenim učiteljicam. A krona njenega uspeha je podražavljenje učiteljstva, izenačenje naših plač s temi državnega uradništva iste stopnje, da se učitelji niso stavili na razpoloženje, nam je zajamčena stalnost ter skrajšana službena doba.

Izenačeni smo tedaj. To je popolnoma pravilno: za enake dolžnosti in delovanje enake pravice in plače. Toda pri tem, pri uvrstitvi učiteljstva med državno uradništvo in izenačenje ž njim, se je prezrl en del učiteljstva in njegovo posebno delovanje, s katerim ni obremenjen pretežni del učiteljstva. To so šolski voditelji; tem se je učimila velika krivica. Za svoje, s šolskim vodstvom združene obile posele, ne malo skrb in veliko odgovornost, je imel šolski vodja do prevrata sicer v primeri z delovanjem ne zadosten, vendar deloma zadovoljujoč priboljšek, namreč: prosto stanovanje in opravilno doklado povprečno letnih 400 K. In v koliko odgovarja današnja denarna vrednost predvojnim 400 K? 40.000 K ali 10.000 Din!

Po prevratu nam te opravilne doklade ne le niso rastoči draginji primereno zvišali, ampak še celo — čujte in strmite! — predlanskim popolnoma ukinili. Seveda se ni za teh letnih 400 K nihče potegoval, ker letnih 100 Din v sedanjih časih ne predstavlja nobene vrednosti.

Prišli smo tedaj šolski voditelji ob zasluženem opravilno doklado in ostalo nam je le še prosto stanovanje. Z novim

zakonom nam je sedaj odvzeta še pravica do prostega stanovanja. Odmerjena je namreč kakor državnemu uradniku tudi vsemu učiteljstvu stanarina, in učiteljem — to so zvečine vsi šolski voditelji — ki imajo prosto naturalno stanovanje, se bo to stanovanje cenilo ter se bo vrednost stanovanja odtegnila od priznane stanarine. Kaj tedaj še ostane šolskim voditeljem za njih poslovanje? Prav ničesar! In to je velika krivica, ki seže v meso, zastruplja mozeg, vzbuja nevoljo, ogorča, ubija veselje in voljo do obilega, pa brezplačnega delovanja!

Pred kratkim so dobila šolska vodstva nalog, da poročajo, katere učne osebe imajo naturalna stanovanja, da navedejo sestojne dele teh stanovanj, in ako so že cenjena, njihovo vrednost, t. j. celoletno najemnino, ki bi jo najemnik moral plačevati. Kjer pa ta naturalna stanovanja še niso bila uradno ocenjena, se to izvrši naknadno po bogšigavedi kakšni komisiji.* Šolski vodja tedaj nima več prostega stanovanja. Sedaj manjka samo še to, da bodo začeli krajni šolski sveti, oziroma njih šoli protivni predsedniki, izganjati nepristranske šolske voditelje iz šolskih poslopij!

(Dalje prihodnjic.)

Vestnik meščanskih šol.

OB ZAKLJUČKU MEŠČANSKIH ŠOL.
(Razstave.)

Letos bo meščanska šola slavila prvi svoj večji uspeh v Jugoslaviji. Kongres v Novem Sadu se bo bavil predvsem z onim tipom meščanske šole, ki je za Jugoslavijo, po večini agrarno državo, najvažnejši, to je poljedelski tip; v Beogradu pa bo istočasno razstava, ki bo razvila pregled dosedanjega udejstvovanja meščanskih šol iz cele kraljevine.

Razstave so že staro vzgojno sredstvo. V primitivni obliki je začel z njimi že srednji vek, ker so pač že tedajni šol-

* Strankarski krajni šolski sveti bi v škodo nestrankarskemu šolskemu vodju čim najvišje cenili naturalno stanovanje.

LISTEK.

RUDOLF MENCIN:

Pedagoški zbornik in njegov kritik.

(Konec.)

Drugo, kar je marsikaterega čitatelja dr. Žgečeve kritike neprijetno dirnilo, je neko samozadovoljstvo, ki veje iz nje in ki opravičuje domnevo, da živi dr. Žgeč v veri, da je s svojim spisom in svojim nastopom povzročil naravnost duhovni pokret med slovenskim učiteljstvom in da pomenja leto 1923. začetek nove dobe intenzivnejšega življenja in ustvarjanja v naši pedagogiki. Da bi bilo to res! A zakaj bi sebe varali. Čast, komur čast, a tako lahko se duhovni pokreti ne ustvarjajo, kakor dr. Žgeč domneva. Ptujске resolucije ne pomenijo nobenega mejnika med prošlostjo in bodočnostjo, nobenega preloma s tradicijami, nobene nove smeri in idejnega prevrata v našem javnem delovanju. Vsak duhovni pokret, ako je revolucionarnega značaja, ima svojo jasno vodilno idejo, ki deluje in prepričuje s svojo sugestivno silo, ki ima svoje iskrene propovednike, svoje apostole. Za duhovno reformo pa, ki gre v globino, je treba vztrajnega, organiziranega podrobnega dela v krožkih, društvih, potom časopisja, raznih publikacij, tečajev, knjižnic, predavanj itd. — kar vse ni možno brez pravega duhovnega vodstva z jasnimi cilji,

širokim obzorjem in organizatoričnimi sposobnostmi. Ako so se po naročilu našega poverjeništvu pri vseh društvih vršili referati o dr. Žgečevi brošuri, je s tem pač dosežen ta uspeh, da je dala knjižica nekaj pobude za razmišljanje o njenih problemih in to zlasti tam, kjer je izzvala poleg odobravanja tudi kritiko. Prav žalostno bi bilo, ako ne bi že pred dr. Žgečem resni možje med učiteljstvom razmišljevali o potrebi bolj sistematičnega, idejnega in psihološko bolj fundiranega prosvetnega dela med narodom. A kakor nam je simpatična njegova vera v vzgojno misijo učiteljstva med narodom in kakor v tem pogledu ne soglašam docela z izvajanjem Dragotina Kvedra v zadnji številki »Popotnika«, ker nam je ta vera neobhodno potrebna za dosego višjih ciljev, tako ne smemo pozabiti dejstva, da učiteljstvo ni živelo in tudi ni moglo živeti samosvojega idejnega življenja, neodvisno od druge inteligence, ampak je sprejemalo ideje in ideologije — politične, narodne, kulturne — od te inteligence in je kot nositelj teh idej in ideologij med narodom doživljalo svoje uspehe in neuspehe. Bilo bi docela zgrešeno, naše neuspehe pripisovati zgolj naši pomanjkljivi splošni izobrazbi za javno delovanje — marsikateri učitelj je s samoizobrazbo, zlasti v gospodarskih strokah popravil, česar mu šola ni mogla dati — a soodločujejo pri tem še drugi važni činitelji in med njimi najzadnji ta, da smo nastopali in še nastopamo kot nositelji in propagatorji idej

in nazorov, ki nimajo življenske sile in sposobnosti, ker niso izraz življenskih potreb naroda in jih zato narod odklanja.

Brez jasnih ciljev, brez »reformne« duha pri nas samih, brez enotne volje, ki jo daje vera v vodilno idejo, vera, ki mora z nami vred zajeti tudi drugo inteligenco, ne pričakujem večjih uspehov od našega prosvetnega dela med narodom. Ne omalovražujem zato nobene akcije, ki teži za vzgojo naše inteligence k samospoznavanju, duhovni toleranci, spoštovanju idealov in etičnih načel, ker pripravljala tla za resnejše, dalekosežnejše duhovne pokrete. Mislim tu na naše takozvane ljudske univerze, ki vzbujajo dr. Žgečeve nevoljo, kojih predavanja so v Ljubljani in Mariboru menda po pretežni večini obiskana od izobraženejše publike. Na ljudske visoke šole po priznanih tujih vzorih, ki bi ustrezale potrebam našega delovnega ljudstva, kakor si jih je zamislil dr. Žgeč in ž njim vred menda tudi drugi, pa utegnemo še čakati, dokler ne dobimo mož, ki ne bodo samo inicijatorji, ampak tudi organizatorji in praktiki obnemem. (Kako velik je bil v tem oziru Krek!) S kritiziranjem pa ubijemo še to, kar imamo. To velja tudi za razne predloge in ideje o reformi našega osnovnega šolstva. Najprej je bila ideja, a da ideja me-so postane, je treba premostiti prepad med teorijo in prakso. Radi poslušamo teoretika, če gradi svoje teorije na praktične izkušnje, drugače smo pa bolj ali manj nezaupljivi, saj srečavamo tupa-tam v dnevnem časopisju naravnost gorostasne kritike sedanjega šolstva in »re-

formne« predloge, ki ne morejo imeti družega uspeha, ko da ljudstvo begajo in vzamejo šoli še ono troho ugleda, ki ga ima. Dr. Žgeč se je z vso resnobo lotil študija šolskih vprašanj, a mislim, da čuti sam potrebo, da svoje ideje v praksi preizkusi. Bodi družabni red tak ali tak, neka kontinuiteta v razvoju šolstva je potrebna zato, ker je v šoli duh, ki odločuje, ki pa se ne da oktroirati, kakor razne metode, v drugo pa, ker se moramo pri vseh reformah ozirati tudi na voljo ljudstva in na željo staršev, kojih zaupanje rabimo pri vzgoji. Starše pa bo treba tudi postopno pripraviti za razumevanje novih nalog šole, ne pa jih morda z radikalnimi gesli begati. Tudi učiteljstvu se jemlje mnogo veselja do dela, ako se nakrat z veliko gesto vso njih delo označuje kot nazadnjaško in manjvredno. Učitelju na kmetih delajo slab šolski obisk, boj proti analfabetizmu in druge ovire dostikrat take preglavice, da na resne reforme komaj utegne misliti. Reformnim stremljenjem se tudi slovensko učiteljstvo ne more ustavljati in redki so med nami oni, ki bi jim bila ta stremljenja popolnoma tuja, saj smo navajeni zajemati iz razne strokovne literature, ki je zlasti po vojni polna teh teženj. Eksperimentira se že tupa-tam, vendar mora resna reforma zagrabiti duha šole, ne se zgubljati v metodičnih eksperimentih in zato je treba izkušenega, zanesljivega vodstva, ki nas postopno uvede v svet novih idej, metod in načel, treba nam je predvsem praktičnih zgledov, praktičnih voditeljev, praktičnega lista